

Rinze Ijbema - 1 Petrus 1, 17

[1] Stel dat je gelooft en ik vraag je: 'Is God jouw Vader?' Wat zou je antwoord zijn? Ik denk: ja! Stel dat je gelooft en ik vraag je: 'Voel jij je thuis bij God?' Wat zou je antwoord zijn? Ik denk: zeker! Maar nu vraag ik je om hierover, over Gods Vaderschap en jouw vreemdelingschap, om hierover een preek te maken. Dan ga je nadenken. En nadenken. En op een gegeven moment realiseer je je, denk ik, ik wel tenminste, dat je bij je eigen ouders een heel concreet plaatje hebt, goed of niet zo goed, maar bij het vaderschap van God wat minder concreet... En net zo eerlijk realiseer je je, denk ik, ik wel tenminste, dat je je eerder een vreemdeling in de hemel voelt, en wel heel erg thuis op aarde.

Nu kan het heel goed zijn dat jij verder op de weg van de vroomheid bent dan ik. Heb jij wel heel concrete ervaringen van Gods vaderschap en van je eigen vreemdelingschap in dit leven. Ik wil in deze preek wat meer zeggen over dat God je Vader is en dat jij een vreemdeling bent, een gastarbeider op aarde. Ik wil dat laten uitlopen op wat manieren waarop je dat vaderschap en die vreemdelingschap dichterbij jezelf kunt ervaren. Dus als je dat al wel ervaart, denk met me mee of het klopt wat ik zeg. En als je, net als ik, vaak zomaar heel erg thuis bent op aarde en als voor jou, net als voor mij, God als Vader zomaar ver weg lijkt, denk dan ook mee en ga mee op zoek.

[2] 'En aangezien u hem Vader noemt, die iedereen beoordeelt naar zijn daden, zonder aanzien des persoons, moet u tijdens uw leven als vreemdeling ook ontzag hebben voor hem.'

[3] 1. Wat moet je weten als je God Vader gaat noemen? Allereerst: het gaat niet om je uiterlijk, je presentatie, wat mensen van je zien. Volgens Petrus noem je Hem Vader, die zonder aanzien des persoons met mensen omgaat. Halleluja. Non-discriminatie is een christelijk basisprincipe. Maar dan echt. In Nederland mag je niet discrimineren, maar iedereen doet het. Ik bedoel, bij voorbeeld, dat iedereen het gedrag van sterren bar interessant vindt, maar de mensen een straat verderop laten je koud. Ik bedoel, bij voorbeeld, dat iedereen met koningin Maxima op de foto wil, maar niemand met jou. Maar voor God zijn alle mensen even interessant. Het maakt niet uit wat mensen van je zien, de buitenkant, je presentatie, het gaat er alleen maar om wie je bent.

Non-discriminatie is een christelijk basisprincipe. Het kan goed zijn dat we dat juist als christenen, juist als kerken, ook steeds weer vergeten. Voor je het weet ben je, ook als kerk, wel weer gevoelig voor status en lawaai en bluf en schone schijn. Ik denk dat je dat niet kunt voorkomen, dat dat gebeurt. Een groot voorbeeld is dat we als kerken een tijd lang slavenhandel hebben goedgepraat, voordat één van ons, de christen William Wilberforce, duidelijk maakte dat we helemaal fout zaten. Maar ik denk dat ik in het klein elke dag wel een keer iets doe, iets zeg, in reactie op hoe mensen zich voordoen, met veel bombarie of juist heel verdrietig, en dat ik dan reageer op een masker en niet op wat er werkelijk aan de hand is, op wie je echt bent. Het is goed om daar samen scherp op te zijn en als mensen van buiten de kerk de kerk een spiegel voorhouden, dan moeten we vooral goed willen kijken.

Wel mooi, trouwens, om het over God als Vader 'zonder aanzien des persoons' te hebben op een doopzondag. Eén van de ervaringen van ouders kan zijn dat je helemaal open bent naar de kinderen toe die je krijgt, helemaal nieuwsgierig, helemaal gericht op wie dat nieuwe mensje werkelijk is en gaat zijn. Dat is dus hoe de hemelse Vader naar ons allemaal kijkt. En ook: naar de standaards van volwassenen stelt zo'n baby'tje niets voor: geen bijdrage aan het BNP, geen stem in de politiek, geen presentatie gelijk. En het kan God allemaal niet schelen, de Vader zonder aanzien des persoons. Ik hoop dat je merkt wat een last er bij deze Vader God van je schouders mag vallen. Mensen vinden van alles van je en je bent zomaar fulltime bezig met hoe je overkomt. Voor God ben je gewoon en het is goed en daar begint het.

2. Zit ik er toch een beetje mee, wat Petrus dan nog meer zegt. **[4]** 'En aangezien u hem Vader noemt, die iedereen beoordeelt naar zijn daden, zonder aanzien des persoon, moet u tijdens uw leven als vreemdeling ook ontzag hebben voor hem.' Geen aanzien des persoons, maar wel 'beoordeelt naar zijn daden;' **[5]** geen presentatie, maar wel prestatie? Nu weet ik niet precies van iedereen hier hoe diep je geworteld bent in de gereformeerde traditie, maar bij mij gaat er dan een alarm af. Hoezo beoordeeld naar mijn daden? God neemt mij toch om Christus' wil in genade aan? Genade is: ik ben gezakt, maar God kijkt niet naar mijn resultaten, maar laat mij slagen op grond van de cijfers van Christus. Maar nu zegt Petrus hier dat ik toch eerst voldoende moet presteren? Dan ben ik weer terug bij af.

Allereerst: het kan zijn dat de manier waarop wij de leer van de Bijbel onder woorden brengen eenzijdig is. Laat me dat net een beetje anders zeggen: wij hebben, om dingen te begrijpen, het nodig dat we met afgeronde verhaallijnen werken. Je merkt dat heel sterk in hoe wij mensen

beoordelen: goed of fout, we hebben maar weinig nodig om tot een conclusie te komen. Homo's goed, moslims fout, you name it. Het is natuurlijk niet onmogelijk dat de werkelijkheid wat ingewikkelder in elkaar zit. En Gods werkelijkheid ook. Maar als het in onze omgang met anderen al zo is dat we niet te snel moeten oordelen, dan ligt het voor de hand dat dat in de omgang met God ook zo is. Elke kerkleer is een samenvatting en laat dus dingen weg. En als je het over de gereformeerde traditie hebt: het eerste dogma van die traditie is 'God is altijd groter;' het tweede dogma is 'de Bijbel is de kortste samenvatting van wat God ons wil vertellen.' Die twee elementen samen maken het heel waarschijnlijk dat jouw samenvattende oneliners niet in elke situatie alles zeggen.

Vervolgens: ik denk dat we de neiging hebben om in onze vereenvoudigingen van hoe God met ons omgaat, Gods ruwe kanten weg te slijpen. Een extreem voorbeeld: je hebt ontdekt dat God 100% genadig is, je merkt dat je toch nog steeds je zwakke kanten en mijn zonden heb, je stelt jezelf gerust met de gedachte dat God 100% genadig is – en je leefde nog lang en gelukkig. Dan stel ik liever de benadering voor, die C.S. Lewis volgt in *The Lion, the Witch and the Wardrobe*. Iemand zegt ergens over Aslan: 'Is hij veilig?' [6] 'Wie zegt dat hij veilig is? Natuurlijk is hij niet veilig. Maar hij is goed. Hij is de Koning, begrijp je.' Geloof me, het heeft geen zin te geloven in een God die een uitvergroot antwoord is van jouw privé-behoeften. Geloven heeft alleen zin als God in al z'n grootheid ook tegenover jou mag staan. Kritisch tegenover jou mag staan. 'Hij is wild, begrijp je. Niet zo'n tamme leeuw.'

[7] En dan nog: Petrus maakt hier geen contrast tussen genade en werken, maar tussen schijn en werkelijkheid. [8] Als God ons aankijkt, ziet Hij zo door elk masker heen naar hoe je er werkelijk in staat. God kijkt naar je daden, naar je werken, naar je werkelijke ik. Is dat zo gek? Het maakt vooral duidelijk: je kunt Hem niet voor de gek houden. Je hoeft het niet eens te proberen. Hij ziet je leven, Hij ziet je hart, Hij ziet wat er uit je hart naar buiten komt, Hij ziet de gevolgen van wat je doet. Hij is eerlijk, begrijp je. [9] 'En aangezien u hem Vader noemt, die iedereen beoordeelt naar zijn daden, zonder aanzien des persoon, moet u tijdens uw leven als vreemdeling ook ontzag hebben voor hem.'

[10] 3. Waar gaat het dan wel om? Petrus roept je op om tijdens je leven als vreemdeling ontzag hebben voor Hem. Ontzag is ook een woord met ruwe kanten. Het kan een negatieve lading hebben: dat je bang bent voor iemand en je liever verstopt. Zie onze menselijke vader, Adam. Adam was onderuit gegaan en had alles verklooid. God roept Adam ter verantwoording. Adam is bang en duikt weg. Zo moet het niet. Laat dan Petrus je geestelijke vader zijn. Petrus was ook onderuit gegaan en

had ook alles verklooid. Hij had zijn grote vriend en Heer Jezus Christus in de steek gelaten. Een week of twee week later vraagt Christus hoe het er nu voorstaat. 'Petrus, heb je Mij werkelijk lief?' En Petrus' antwoord komt hier op neer: 'Heer, U weet dat ik U liefheb.' Dat is ontzag op z'n best. Geen ontkenning van wat mis ging: maskers af. Ook geen beroep op wat je wel hebt neergezet: je prestaties. Het overgeven aan de Heer, die in die warboel van je hart, van je mooie dromen en foute verlangens, die daar de weg weet en aan wie je dus het oordeel kunt overlaten.

[11] Ik wens je dat ontzag voor God van harte toe. Dat ontzag is het bewustzijn dat de Heer erbij is en dat Hij er toe doet. Het gaat ten diepste om zijn presentie. De werkelijkheid is dat zijn aanwezigheid niet vanzelfsprekend merkbaar is. Ontzag voor God is de keus om zijn aanwezigheid wel te zoeken en te geloven en te belijden. Ook als deze Vader weg lijkt en je de hemel niet als thuis ervaart. Ik ga niet doen alsof ik er 1 2 3 voor kan zorgen dat jij of je kinderen je altijd dicht bij God gaan voelen, en meer thuis in de hemel dan op aarde. Ik ga je wel vragen om ontzag te hebben voor Gods kant van de werkelijkheid. En ik doe dat omdat ik geloof dat God en de hemel niet ver weg zijn, maar vlak om de hoek, altijd dichtbij. Ontzag voor God, het goede ontzag. Vier tips voor vreemdelingen, die hun Vader kennen.

[12] 4. 1. Pim Fortuyn had het vaak over Nederland (of het Westen) als een vaderloze maatschappij. Stromae had een nummer 'Papaoutai' - Pa, waar ben je? Ik denk dat zij iets beschrijven wat breder leeft. We zijn ons kompas kwijt. We hebben geen overzicht meer, geen vaste koers. Petrus heeft het over de God die je Vader noemt. **[13]** Als jij dus het gevoel hebt dat Nederland stuurloos is, wat let je om te erkennen dat er inderdaad een Vader is, die boven de gekte van vandaag uitgaat en die wel de weg weet? Dan ben je er nog niet, hoor, want wat wil Hij dan wel van je en welke kant wijst zijn kompas? Kom ik zo op terug. Ik zeg alleen alvast dat dit wel de claim van het christelijk geloof is: God wil graag Vader zijn in een stuurloze wereld.

[14] 2. Ik begon de preek met erkennen dat als het over vreemdelingschap gaat, je je zomaar eerder vreemdeling bij God voelt, dan vreemdeling op aarde. En toch zul je het omgekeerde ook meemaken: dat je je een vreemdeling voelt in deze vreemde wereld. Een ongeluk waarbij kinderen het slachtoffer zijn – dat is toch niet normaal? Of dat jij gewoon goed je best doet, maar je wordt zwartgemaakt – dat kan toch niet? Dan lijkt me de boodschap van Petrus: zie je wel dat je een vreemdeling op aarde bent? **[15]** Zie je wel dat je diep van binnen verlangt naar een gave wereld? Die gave wereld is de werkelijkheid zoals God die wil.

3. Opnieuw: ook daarmee los je niet 1 2 3 van alles op. Daarom tip 3 voor vreemdelingen: **[16]** oefenen. Het verlangen, soms, naar God als Vader, en de ervaring, soms, dat je hier een vreemdeling bent, 'slechts op bezoek,' die momenten moet je aanwakkeren. Dus: oefenen. Gewoon door bij de keuzes die je maakt, in je keuzeproces het perspectief van God in te bouwen. Hoe langer je God kent, hoe meer je met andere gelovigen omgaat, hoe meer feeling je krijgt voor zijn visie op het leven. Ik ken God. Hoe kijkt Hij tegen deze keuze aan? Maskers af, de werkelijkheid onder ogen. Is dit wat ik kan? Is dit wat ik mag? Brengt dit mij dichterbij God en God dichterbij mij? Oefenen.

[17] 4. En vier: check waar je ontzag voor hebt. Er zijn mensen van wie ik onder de indruk ben: als die-en-die iets van mij vindt, help, daar wordt ik knap onzeker van, of juist heel blij. Misschien heb jij ontzag voor spullen: als ik ook vul-maar-in heb, dan ben ik iemand. Oké: sla jezelf dan voor je hoofd. Natuurlijk zijn er mensen naar wie je moet luisteren. Natuurlijk zijn er dingen die indrukwekkend zijn. Maar als jij merkt dat jouw ontzag 'm zit in angst voor mensen of verslaving aan dingen, dan moet je resetten. Opnieuw: ik weet dat dat niet zomaar gaat. Maar ik gun je van harte dat je blijft ontdekken hoe bevrijdend het is als jouw hart vol ontzag is voor de God die je Vader mag noemen, de God bij wie je echt mag zijn, zonder maskers, zonder angst.

Amen.